

Utdrag ur

EKEBY KYRKA VÅRD- OCH UNDERHÅLLSPLAN 2003

Ansvariga för vård- och underhållsplanen

Inför upprättandet av denna vård- och underhållsplan för Ekeby kyrka har kyrkan och kyrkogården besiktigats 2003-02-13 och 2003-03-12 av undertecknad, 2003-03-03 av konservatorerna Marianne Gustafsson-Belzacq, Stenrestaurering, och Rebeca Kettunen, Byggnadshyttan på Gotland, samt 2003-03-14 av konservator Maria Ihrsén, också Byggnadshyttan på Gotland.

De medeltida gravstenarna av kalksten på kyrkogården har inte besiktigats i samband med upprättandet av detta plan. Sådana besiktningar bör göras vid en framtida revidering.

Av inventarierna har endast de som har ansetts besitta ett högt kulturhistoriskt värde besiktigats. Urvalet har gjorts i samråd med länsstyrelsens handläggare av kyrkofrågor, kyrkoantikvarie Joakim Hansson.

Ansvariga för vård- och underhållsplanens olika delar är:

Kyrkobyggnad	Arkitekt Jan Utas
Elinstallationer och åskskydd	Ej utsedd
VVS-installationer	Ej utsedd
Stiglucka	Arkitekt Jan Utas
Övriga byggnader på kyrkogården	Arkitekt Jan Utas
Kyrkogårdsmur	Arkitekt Jan Utas
Kyrkogård	Arkitekt Jan Utas
Kalkmålningar	Konservator Marianne Gustavsson-Belzacq
Stenarbeten	Konservator Marianne Gustavsson-Belzacq
Inventarier av trä	Konservator Maria Ihrsén
Inventarier av metall	Ej utsedd
Inventarier av sten	Konservator Marianne Gustavsson-Belzacq, konservator Maria Ihrsén
Textilier	Textilkonsultfirma Lotine; ej besiktigat)
Kyrkklocka/-or	(Ing. Ingvar Rohr; ej besiktigat)
Övriga inventarier	Ej utsedd

Källförteckning

Otryckta källor

Handlingar i Riksantikvarieämbetets arkiv, ATA, Stockholm

Handlingar i Länsmuseets på Gotland arkiv, Visby

Inventering av inventarierna Ekeby kyrka 1999-2000, utförd av Birgitta Lerberg m.fl.

Inventering av Ekeby kyrkogård, utförd 1996 av antikvarie Roger Öhrman, Gotlands fornsal.

Program för invändiga restaureringsarbeten i Ekeby kyrka, upprättat av arkitekt Jan Utas, Länsmuseet på Gotland 2001.

Tryckta källor

Lagerlöf-Svahnström, Gotlands kyrkor, 1991.

B G Söderberg, Gotländska kalkmålningar 1200-1400. 1971.

I Ruhr, Gotlands kyrkklockor och ringningsseder, 1985.
 Gunnar och Karin Svahnström, Måleri på Gotland 1530-1830. 1989.
 Bengt Stolt, Ekeby kyrka, 1991.
 Inventarium över svenska orglar 1989:II, Linköpings och Visby stift, red. Tore Johansson, 1990.
 Hans Nilssøn Strelow, Cronica Guthilandorum, 1633.
 Sveriges Kyrkor, bd I:4, 1931.

Händelselista

ÅR	BYGGNADSDEL ETC.
o 1150	Gravstensfragment, funnet i en grav på kyrkogården 1865, nu i SHM, Stockholm. Ett annat fragment av stenen påträffat 1923 i långhusets västra gavelfält (SvK).
1182	Byggnadsår enligt Strelow (SvK).
s. 1100-tal	En romansk kyrka byggdes på platsen, varav endast tornets nedre del bevarats i den nuvarande kyrkan. Triumfkrucifixet. Dopfunten tillskriven anonymmästaren "Majestatis" (GK, SvK).
s. 1200-tal	Det nuvarande koret och långhuset samt tornets övre delar byggdes. Kalkmålningar (apostlar, gördelbågskonsoler) i långhuset, glasmålningar och bemålat väggsåp i koret (GK; SvK anger "på 1280-talet" för långhus och kor samt "in på 1300-talet" för tornets påbyggnad och "1300-talets början" för väggsåpet; GKM).
o. 1300	Gravsten på kyrkogården över Atlingis, änka efter Johannes från Vänge (SvK).
1316	Gravsten i korgolvet över Olof från Ekeby (GK, SvK).
o. 1450	Kalkmålningar av "Passionsmästaren" i långhuset (GK, SvK, GKM).
s. 1600-tal	Bänkinredningen tillkom (GK, SvK).
1708	Altaruppsatsen av sandsten samt korbänken (GK, SvK). Sakristibänken i koret tillkom (SvK).
1741	Predikstolen tillkom (GK, SvK), tillverkad av Olof Söderdahl (SvK).
1700-tal	Altarringen (SvK)
1742	Nummertavla, sannolikt utförd av Johan Hernell (SvK).
1743	Bänkinredningen målades (GK, SvK). Två st brudstolar i koret. Minnestavla över predikstolens tillkomst och bänkarnas målning, hänger i triumfbågen (SvK).
o. 1750	Bekännelsepallen (SvK).
1761	Timglas (SvK).
1783	En läktare byggdes troligen bak i kyrkan (SvK).
s. 1700-tal	Ljuskrona av mässing (SvK).
1801	Golvsten inköptes till kyrkan (jfr 1843-44; SvK).

ÅR	BYGGNADSDEL ETC.
1802-03	Draperimålningar av J Gustaf Möller i långhuset och koret (GK, SvK; GKS.). Möller målade även över altarpopsatsen (GK, SvK) och altarringen (SvK). Upphängningstavla för kollekthåvar (Inskr.).
1818	Låset till den södra portalens dörr tillverkades av C N Norby, Ekeby (SvK).
t. 1800-tal	Ankarstockar insatta i långhuset (SvK).
1837	Kyrkklockan omgjuten av Samuel Ch Grönwall, Stockholm (GKR).
1843-44	Golvsten inköptes till kyrkan, lades sannolikt i koret och i mittgången (SvK).
1858	Orgelfasaden utförd efter ritningar av E Rothstein (GK, SvK).
1862	Orgel av orgelbyggare O N Lindquist, Visby (ISO).
1860-talet	Triumfkrucifixet flyttades från triumfbågen till N långhusväggen (GF).
1892	Stenfot och fönstersmygar cementerades (Inskr.; SvK).
1880-90-tal	Nummertavla av ek (SvK).
s. 1800-tal	Ankarjärn inlagda i koret och långhuset. Ljuskrona av kompositionsmetall (SvK).
1923	Sakristian byggdes. Centralvärme med pannrum under sakristian (GF).
1942-43	Kyrkan restaurerades efter förslag av arkitekt Olle Karth, Visby (GK): <ul style="list-style-type: none"> – Medeltida målningar i långhuset togs fram och en draperimålning därstädes togs bort. Övriga draperimålningar nymålades i stor utsträckning. Brädväggen i tornet nymålades efter fragmentarisk förlaga (konservator Bertil Bengtsson, Linköping; GF). – Ändring av bänkar (sitsdjup m m) samt översyn av målning (GF). – Sakramentsskåpet i koret: äldre färglager togs fram (GF). – Ommålning (delvis) av läktare, orgel och nummertavla (GF). – Omläggning av kalkstensgolvet på en betongplatta (GF). – Höjning av altarskranket (GF). – Elektrisk belysning (GF). – Dopfunten flyttad från koret till under läktaren (GF). – Tornrummet innanför vindfånget panelades in (även läktartaket; GF).
1949	Medeltidsfönster hittades på kyrkvinden, restaurerades och sattes in i koret (GF).
1953	Kyrkklockan omgjuten en andra gång av Gösta Bergholtz, Stockholm (GKR, GF). Orgeln renoverad av Andreas Thulesius, Klintehamn (ISO).
1958	Åskskyddsanläggning (GF).
1962	El-ringning (GKR).
1966	Kyrkogården utvidgades åt Ö (GF).

ÅR**BYGGNADSDEL ETC.**

1971-72	Kyrkan restaurerades utvändigt (GK) efter förslag av Restaureringsteknik AB, Stockholm (GF): <ul style="list-style-type: none">– Tegel- och faltaken lades om på tät börkning och takkonstruktionerna reparerades (GF).– Fasadputs (GF).– Hängerännor och stuprör, stuprörsinfiltration (GF).– Tornhuven reparerades och försågs med ny panel (GF).– Nytt pappklätt klockdäck (GF).– Ljudgluggsbänkarna beslogs med blyplåt med fall inåt (GF). – Landgångar, belysning, värmeisolering av valv samt brandcellsindelning av vindarna
1976	Triumfkrucifixet konserverades av konservator Marianne Korsman-Ullmann GF).
1982	Orgeln reoverad av Finn Krohns Orgelbyggeri, Fredensborg, Danmark (ISO).
1992	Sakramentsskåpet i koret konserverades av konservator Carl Henrik Eliason, Hejnum GF).
2000	Målningen på brädväggen mot tornet konserverad av konservator Carl Henrik Eliason, Hejnum (GF).

Förkortningar:

ATA	Riksantikvarieämbetets arkiv, Stockholm.
GF	Gotlands fornsals arkiv.
GK	Lagerlöf-Svahnström, Gotlands kyrkor, 1991.
GKM	B G Söderberg, Gotländska kalkmålningar 1200-1400. 1971.
GKR	I Ruhr, Gotlands kyrkklockor och ringnings seder, 1985.
GKS	Gunnar och Karin Svahnström, Måleri på Gotland 1530-1830. 1989.
HK	Bengt Stolt, Ekeby kyrka, 1991.
ISO	Inventarium över svenska orglar 1989:II, Linköpings och Visby stift, red. Tore Johansson, 1990.
Inskr.	Inskrift i kyrkan
o.	omkring
s.	sent
Strelow	Hans Nilsson Strelow, Cronica Guthilandorum, 1633.
SvK	Sveriges Kyrkor, bd I:4, 1931.
t.	tidigt